

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה
להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק אדמו"ר משטפנט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריביץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא. הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת יששכר בן יעקב משבטי קה זצ"ל רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יהודה זצ"ל

משנה ו'

וּלְשָׁכוֹת הָיוּ תַּחַת עֵזְרַת יִשְׂרָאֵל, וּפְתוּחוֹת לְעֵזְרַת הַנְּשִׁים כְּמוֹ שְׂבִיאָרְנוּ
שְׁעוֹרַת יִשְׂרָאֵל הִיְתָה גְבוּהָה שֶׁבַע וְחָצִי אַמּוֹת מֵעֵזְרַת הַנְּשִׁים, שֵׁשׁ הַלְוִיִּם נוֹתְנִים
כְּנוֹרוֹת, וְנִבְלִים, וּמִצְלָתִים, וְכָל כְּלֵי שִׁיר הֵייוּ שֶׁבִלְשָׁכוֹת הַלְלוּ הֵיוּ הַלוּוִיִּם שׁוֹמְרִים
אֶת כְּלֵי הַנְּגִינָה שֶׁלֵּהֶם. עֵזְרַת יִשְׂרָאֵל הִיְתָה אַרְבֵּי מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ
אַמָּה, מִצְפוֹן לְדָרוֹם, עַל רֹחַב אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה, מִמְּזָרְח לְמַעֲרָב. וְכֵן עֵזְרַת כְּהֻנִּים
שֶׁהִיְתָה מֵאַחֲוָרֵי עֵזְרַת יִשְׂרָאֵל הִיְתָה אַרְבֵּי מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ אַמָּה, מִצְפוֹן לְדָרוֹם,
עַל רֹחַב אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה, מִמְּזָרְח לְמַעֲרָב. וְרֵאשֵׁי פֶסֶפְסִין רֵאשֵׁי קוֹרוֹת שֶׁהִיוּ
בּוֹלְטִים מֵהַקִּירוֹת מִבְּדִילֵין בֵּין עֵזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֵזְרַת הַכְּהֻנִּים לְפִי שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵלִים
רֵשָׁאִים לְהִיכַנֵס לְעֵזְרַת כְּהֻנִּים אֲלָא בְשַׁעַת הַצּוֹרֵךְ, כְּגוֹן: כְּשֶׁהֵם צְרִיכִים לְסִמּוֹךְ עַל רֵאשׁ הַקֶּרֶבֶן,
אוּ לְהַנִּיף אֶת קֶרְבַּנוֹתֵיהֶם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: מֵעַלְה מִדְרַגָּה הִיְתָה בֵּין
עֵזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֵזְרַת כְּהֻנִּים, וְגִבּוּהָה אַמָּה, וְהַדּוֹכֵן שֶׁעֲלִיו עוֹמְדִים הַלוּוִיִּם וְשָׂרִים בְּשַׁעַת
הַקֶּרֶבֶת הַקֶּרֶבֶן נִתּוֹן עָלֶיהָ עַל אוֹתָהּ הַמִּדְרַגָּה שֶׁבֵּין עֵזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֵזְרַת הַכְּהֻנִּים, וְגִבּוּהָ
וּבְאוֹתוֹ דּוֹכֵן הֵיוּ שְׁלֹשׁ מַעְלֹת מִדְרַגּוֹת, וְכָל מִדְרַגָּה הִיְתָה בְּגוּבָה שֶׁל חָצִי חָצִי אַמָּה
יוֹצֵא שְׂגוּבָה הַדּוֹכֵן הִיָּה אַמָּה וְחָצִי, נִמְצָאֵת מִכֵּאן יוֹצֵא שׁ... עֵזְרַת הַכְּהֻנִּים גְּבוּהָה
מֵעֵזְרַת יִשְׂרָאֵל, שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמִחְצָה. כָּל הָעֵזְרָה מִתְחִילַת עֵזְרַת יִשְׂרָאֵל עַד לְאַחֲוָרֵי
קוֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים הִיְתָה אַרְבֵּי מִמְּזָרְח לְמַעֲרָב מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וּשְׁבַע אַמָּה, עַל רֹחַב
מִצְפוֹן לְדָרוֹם מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ אַמָּה. וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הַשְּׁתַּחֲוִיּוֹת הֵיוּ שָׁם
וְכֵמוֹ שֶׁכֵּבֶר לְמַדְנֵו (מִשְׁנָה ג) שֶׁהִיוּ בְּעֵזְרָה שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מְקוֹמוֹת שֶׁהִיוּ מִשְׁתַּחֲוּוּיִם כְּנֶגְדָם. אֲבָא
יוֹסִי בֶן חֲנַן אָמַר: כְּנֶגְדַּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה שְׁעָרִים הֵייוּ שֶׁאֲבָא יוֹסִי בֶן חֲנַן סוֹבֵר שִׁישׁ
לְהַשְׁתַּחֲוּוֹת בְּכָל פֶּעַם שֶׁעוֹבֵר כְּנֶגְדַּ אֶחָד מִשְׁעָרֵי הָעֵזְרָה*. שְׁעָרִים דְּרוֹמָיִים סְמוּכִים
לְמַעֲרָב הַשְּׁעָרִים שֶׁהִיוּ בְּצַד דָּרוֹם שֶׁל חוֹמַת הָעֵזְרָה, וְהֵיוּ קְרוּבִים לְצַד מַעֲרָב הֵם: שְׁעַר
הָעֲלִיּוֹן הוּא הַשְּׁעַר שֶׁהִיָּה הַכִּי קְרוּב לְצַד מַעֲרָב, וְנִקְרָא עֲלִיּוֹן עַל שֵׁם שֶׁהוּא נִמְצָא בְּגוּבָהוּ שֶׁל
הָהָר, שְׁעַר הַדֶּלֶק שֶׁדְּרָכוֹ הֵיוּ מִכְּנִיסִים אֶת הָעֲצִים לְמַעַרְכוֹת הָאֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ, שְׁעַר
הַבְּכוֹרוֹת שֶׁדְּרָכוֹ הֵיוּ מִכְּנִיסִים אֶת הַבְּכוֹרוֹת, שֶׁשְׁחִיטָתָן כְּשֶׁרָה אַף בְּדָרוֹם, שְׁעַר הַמִּים
שׁוֹאֵלֶת הַמִּשְׁנָה וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שְׁעַר הַמִּים שֶׁבּוֹ מִכְּנִיסִין צְלוּחִית שֶׁל מִים
שֶׁל נִסּוֹךְ בְּחָג הַסּוּכוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: וְבוֹ הַמִּים מִפְּכִים
וְעֵתִידִין לְהִיּוֹת יוֹצְאִין, מִתַּחַת מִפְּתֵן הַבַּיִת כְּלוֹמַר שֶׁמֶשׁ יֵצְאוּ הַמִּים שֶׁנִּבְּא
עֲלֵיהֶם הַנְּבִיא יִחְזַקְאֵל** וְלַעֲמֶתָן בְּצַפּוֹן סְמוּכִים לְמַעֲרָב: שְׁעַר יְכִנְיָה וּבְהַמְשַׁךְ
הַמִּשְׁנָה תְּבַאֵר מְדוּעַ נִקְרָא בְּשֵׁם זֶה, שְׁעַר הַקֶּרֶבֶן שֶׁדְּרָכוֹ הֵיוּ מִכְּנִיסִים אֶת הַקֶּרְבָּנוֹת
שֶׁשְׁחִיטָתָם בְּצַפּוֹן, שְׁעַר הַנְּשִׁים שֶׁדְּרָכוֹ הֵיוּ נִכְנְסוֹת הַנְּשִׁים לְסִמּוֹךְ עַל קֶרְבַּנָן, שְׁעַר
הַשִּׁיר שֶׁדְּרָכוֹ הֵיוּ מִכְּנִיסִים הַלוּוִיִּם אֶת כְּלֵי נְגִינָתָם. עֵתָה שׁוֹאֵלֶת הַמִּשְׁנָה וְלָמָּה נִקְרָא
שְׁמוֹ שְׁעַר יְכִנְיָה, שֶׁבּוֹ יֵצֵא יְכִנְיָה בְּגִלְתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְבַיִת הַמִּקְדָּשׁ לְהַשְׁתַּחֲוּוֹת יוֹצֵא

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מורי אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלזינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לווצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

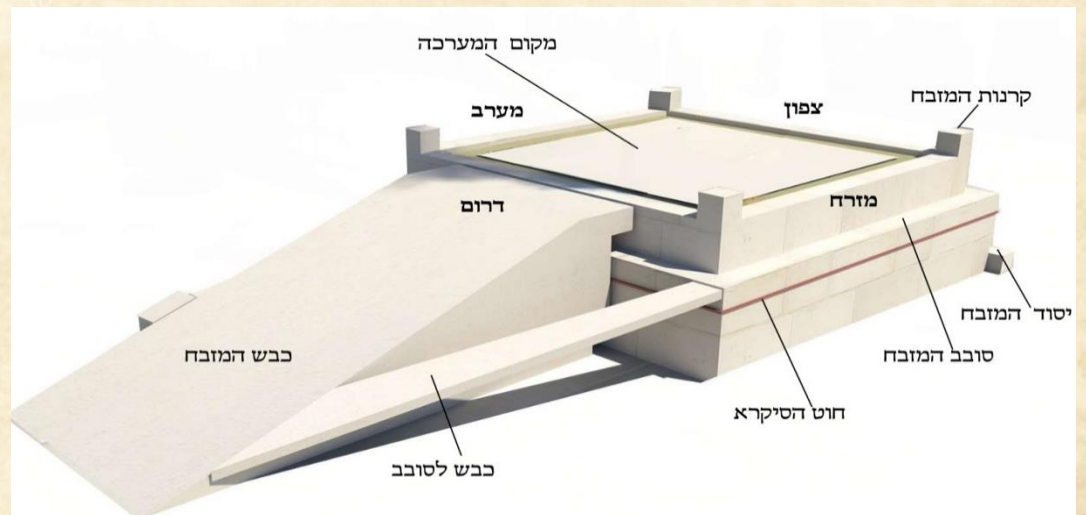
דרך שער זה כשהלך לגלות בבל. השער **שְׁבַמְזָרַח**: **שַׁעַר נִיקְנוֹר** על שם ניקנור שהביא את דלתות השער ממצרים. **וּשְׁנֵי פְּשָׁשִׁים** שערים קטנים **הָיוּ לוֹ, אֶחָד מִיַּמִּינוֹ, וְאֶחָד מִשְּׂמָאלוֹ** ואף הם כלולים במניין שלוש עשרה השערים. **וּשְׁנַיִם בַּמְּעָרָב** ושני השערים שהיו במערב העזרה **לֹא הָיָה לָהֶם שֵׁם** מיוחד, לפי שכמעט ולא היו משתמשים בהם, אלא רק כאשר רצו לצאת אל הרחבה שמאחורי המקדש.

*יוצא שאבא יוסי בן חנן חולק על מה שלמדנו במשנה בפרק א משנה ד: 'שבעה שערים היו בעזרה', ולדעת התנא במשנה שם, שלוש עשרה ההשתחויות היו כנגד שלוש עשרה הפרצות שפרצו מלכי יוון בסורג.

** כמו שכתוב "וישיבני אל פתח הבית, והנה מים יוצאים מתחת מפתן הבית קדימה... ויוציאני דרך שער צפונה, ויסבני דרך חוץ אל שער החוץ דרך הפונה קדים, והנה מים מפכים מן הכתף הימנית" (יחזקאל מז, א-ב).

פרק ג'

משנה א'

רבינו עובדיה מברטנורא

המזבח היה שלושם ושתיים אמה על שלושם ושתיים אמה- היה מביא דפוס מרובע עשוי מארבע קרשים, כל קרש ארכו שלושם ושתיים אמות, ורוחב הקרש אמה והוא גבהו של הדפוס, וממלאו אבנים וסיד זפת ועופרת מהותך, והוא נעשה מקשה אחת של שלושם ושתיים אמה על שלושם ושתיים אמה גבהו אמה. וזהו יסוד.

הַמְזִבַּח הָיָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם עַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם המזבח היה בנוי משלושה חלקים, והמשנה מלמדת שהחלק הראשון שהיה סמוך לקרקע היה באורך שלושם ושתיים אמה, על רוחב שלושם ושתיים אמה*. **עָלָה אִמָּה** וגובהו של החלק הראשון היה אמה **וְכַנֵּס אִמָּה** והיותו והחלק השני במזבח היה באורך שלושם אמה על שלושם אמה, יוצא שאמה אחת מהבסיס היתה נשארת מגולה, היינו שהיתה בולטת אל מחוץ לחלק השני שהונח עליה, ואותה הבליטה... **זֶה הַיְסוּד** זה מה שנקרא יסוד המזבח, שהיא גבוהה אמה, ורחבה אמה, והיותו ומהחלק התחתון נשאר חלק היסוד ברוחב אמה מגולה **נִמְצָא** שהחלק האמצעי של המזבח היה **שְׁלֹשִׁים אמה על שְׁלֹשִׁים אמה**. **עָלָה חֲמִשָּׁה** גובהו של החלק האמצעי היה חמש אמות **וְכַנֵּס אִמָּה** וגם מהחלק האמצעי נשארה אמה מגולה לאחר שהניחו עליה את החלק השלישי של המזבח, ואותה הבליטה שנשארה מגולה מהחלק האמצעי שגובהה היה חמש אמות ורחבה היה אמה **זֶה הַסּוּבֵב** היא נקראת סובב מזבח, לפי שהיא הקיפה את כל המזבח, והיות

עלה אמה וכנס אמה – אחר שעלה היסוד לגובה אמה, מביא דפוס אחר שאורך כל קרש שלושים אמה ורוחב הקרש דהיינו גבהו של דפוס זה חמש אמות, ונתנו על היסוד, וממלאו אבנים וסיד וזפת ועופרת כראשון, ונדבק ביסוד ונעשה מקשה אחת של שלושים אמה על שלושים אמה עומד על היסוד. וזה נקרא סובב. והוא גובה מן היסוד חמש אמות. והיינו כנס אמה, שהוא מתקצר מן היסוד אמה לכל רוח.

והזכיר ומביא דפוס שלישי שהוא עשרים ושמונה אמה על עשרים ושמונה אמה, גובה שלוש אמות, ונתנו על הסובב, וממלאו כראשון, וזהו מקום המערכה שהוא ראשו של מזבח. נמצא היסוד בולט ויוצא מן הסובב אמה לכל צד, והסובב בולט מן מקום מערכה אמה לכל צד. ואחר כך מביא דפוס אמה על אמה גובה אמה ונתנו על זווית המזבח וממלאו, והוא קרן המזבח. וכן לארבע זוויות.

מקום הילוך רגלי הכהנים – שלא יהיו הכהנים צריכים להלך בין הקרנות, אלא מניחין אמה פנוי ממקום הקרנות ולפנים להילוך רגלי הכהנים. מתחילה – בימי שלמה.

לא היה אלא עשרים ושמונה על עשרים ושמונה – וכונס ועולה של יסוד וסובב ומקום הקרנות ומקום הילוך רגלי הכהנים עד שנשאר מקום המערכה עשרים על עשרים.

וכשעלו בני הגולה והוסיפו ד' אמות וכו' – נמצא יסודו שלושים ושתיים על שלושים ושתיים, ומקום מערכתו עשרים וארבע על עשרים וארבע.

ארבע אמות מן הדרום וארבע אמות מן המערב – גרסינן. והכי מייתי לה בזבחים פרק קדשי קדשים.

כמין גמא – גימל יונית שהוא כמין נו"ן הפוכה שלנו. והתם מפרש דמשום שיתין, דהיינו הנקבים שיורדין בהן הנסכים, הוסיפו למשוך המזבח לדרום ולמערב. דמעיקרא בימי שלמה דרשו, מזבח אדמה, אטום כאדמה שלא יהא חלול, וכשהיו מנסכים על גבי המזבח בקרן דרומית מערבית היו הנסכים יורדין מן המזבח לרצפה ושותתים לבור שהיה כרוי שם אצל קרן דרומית מערבית סמוך למזבח, ולא היה בתוך המזבח. ובני הגולה הוסיפו בבנין המזבח עד שהיה אותו בור קלוט לתוך המזבח, ופתחו נקבים לראש המזבח כנגדו לירד שם הנסכים. שהם היו אומרים שתיה כאכילה, מה אכילה מתעכלת במזבח, דהיינו הקרבנות שנשרפים על גבי מזבח, אף שתיה דהיינו נסכים תבלע במזבח. וקרא דמזבח אדמה, דרשי ליה שיהא מחובר באדמה, שלא יבנו על גבי כיפיים ולא על גבי מחילות.

שנאמר והאריאל – מקרא הוא ביחזקאל (מ"ג) שהיה מתנבא על מדת בית שני ושלעתיד לבא.

ואריאל שנים עשרה – מדות מקום המערכה קאמר שנים עשרה.

אל ארבעת רבעיו – מלמד שמאמצעיתו מודד שנים עשרה אמה לכל רוח, והיינו עשרים וארבע על עשרים וארבע.

וחוט הסיקרא חוגרו באמצע – חוט אדום היה עשוי סביב למזבח באמצעו לסוף חמש אמות של גובהו, דהיינו אמה אחת למטה מעליו של סובב.

להבדיל בין דמים העליונים – חטאת בהמה ועולת העוף שדמן נזרק למעלה מחוט הסיקרא.

שנשאר אמה מגולה מהחלק האמצעי **נמצא** שהחלק השלישי העליון של המזבח היה באורך **עשרים ושמונה אמה על רוחב עשרים ושמונה אמה** וגובהו שלוש אמות. **מקום הקרנות - אמה מזה, ואמה מזה** היינו שכל קרן היתה באורך ורוחב אמה, בגובה של אמה***, **נמצא** ששטח המזבח שנותר פנוי היה **עשרים ושש על עשרים ושש. מקום הלוח רגלי הכהנים - אמה מזה, ואמה מזה** והמקום שהכהנים היו מהלכים סביב המערכה (לא כולל קרנות המזבח) היה בשיעור אמה מכל צד **נמצא** שהשטח שנשאר למערכה היה **עשרים וארבע על עשרים וארבע** והוא **מקום המערכה. אמר רבי יוסי: מתחלה** בבית המקדש הראשון שבנה שלמה המלך **לא היה** החלק הראשון של המזבח הסמוך לקרקע **אלא באורך שמונה ועשרים אמה על רוחב שמונה ועשרים אמה, פונים ועולה** היינו החלק התחתון היה יותר גדול מהחלק שעליו **במדה זו** בגודל של אמה (מכל הצדדים), יוצא שאמה אחת הלכה ליסוד המזבח, בחלק האמצעי הלכה אמה לסובב המזבח, בחלק העליון הלכה אמה לצורך קרנות המזבח ועוד אמה שבה היו המכהנים מקיפים את המזבח **עד שנמצא מקום המערכה עשרים אמה על עשרים אמה**, כלומר שלמקום המערכה עצמה נשאר שטח של עשרים על עשרים אמה, כמו שנאמר "ויעש מזבח נחושת עשרים אמה ארכו ועשרים אמה רחבו" (דברי הימים ב ד, א), **וכשעלו בני הגולה** מבבל, ובנו את בית מקדש השני, **הוסיפו עליו** על המזבח היינו על כל אחד משלושת החלקים שהרכיבו את המזבח **ארבע אמות מן הדרום, וארבע אמות מן המערב, כמין גמא** כצורת האות נו"ן הפוכה, וכך נמצא שלמקום המערכה נשאר עשרים וארבע אמות כמו שביארנו ברישא **שנאמר** (יחזקאל מג, טז) **"והאריאל** המזבח, (מקום המערכה) **שתיים עשרה ארך בשתיים עשרה רחב רבוע"**. **יכול** אתה לומר **שאינו אלא שתיים עשרה אמה על שתיים עשרה אמה**, כלומר שאם תאמר שמקום המערכה הוא רק שתיים עשרה אמה על שתיים עשרה אמה, אין הדבר כן מפני ש... **כשהוא אומר** (שם) בהמשך הכתוב **"אל ארבעת רבעיו" - מלמד שמן האמצע הוא מודד, שתיים עשרה אמה לכל רוח היינו שמכאן שהמידה היתה מן האמצע, ולכן יוצא שאורך ורוחב מקום המערכה היה עשרים וארבע על עשרים וארבע אמות (ועיין ברב מברטנורא שמסביר מדוע הוסיפו בני הגולה עוד חלק למזבח. עוד מלמדת המשנה וחוט של סיקרא קו אדום חוגרו באמצע היה מקיף את המזבח באמצעו, היינו בגובה חמש אמות מהרצפה**** ותפקיד חוט הסיקרא הוא להבדיל בין הדמים העליונים דם חטאת בהמה, ועולת העוף, הנזרק למעלה מחוט הסיקרא **לדמים התחתונים** לדם שאר הקרבנות הנזרק למטה מחוט הסיקרא. **והיסוד היה מהלך על פני כל הצפון, ועל פני כל המערב** היינו שהיסוד לא היה מקיף את המזבח מכל צדדיו, אלא רק בצד צפון ובצד מערב, **ואוכל בדרום אמה אחת, ובמזרח אמה אחת** והיה בולט מחוץ למזבח בצד מערב לכיוון דרום אמה אחת, וכן היה בולט בצד צפון לכיוון מזרח אמה אחת.*******

*בסוף המשנה נבאר שהאורך והרוחב שהרישא מדברת עליו הכוונה רק בצד צפון ומערב, שכן היסוד היה רק בצדדים אלו, ואילו בדרום ובמזרח לא היה יסוד.

המשך רבינו עובדיה מברטנורא

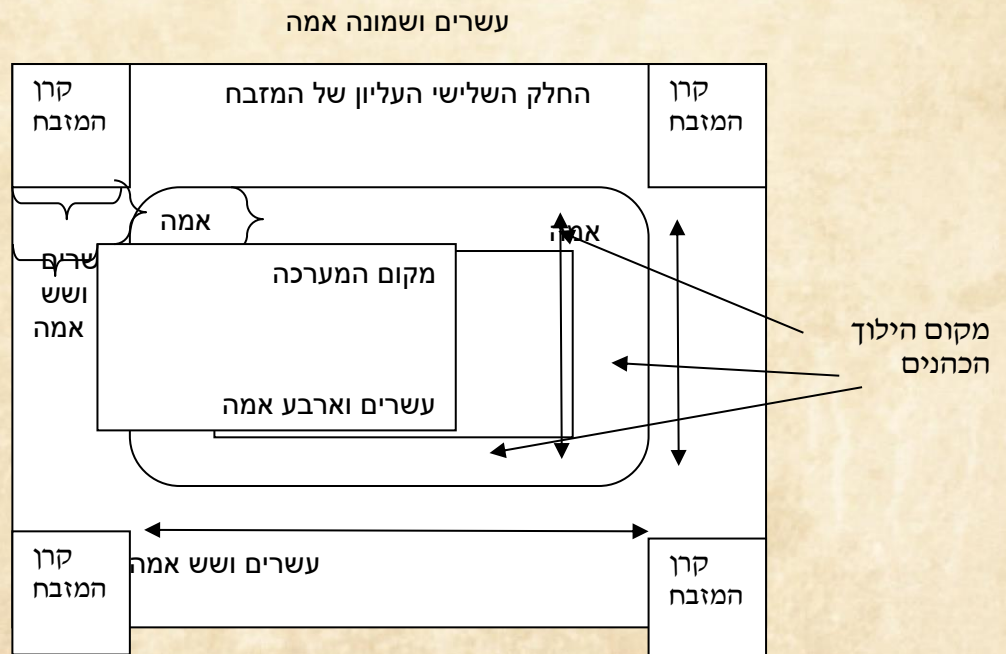
לדמים התחתונים - לכל שאר קרבנות שזריקת דמן למטה מן החוט.

ואוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת - המזבח כולו היה בחלקו של בנימין, חוץ מאמה אחת על פני אורך הדרום ואמה אחת על פני אורך המזרח שהיה תופס מחלקו של יהודה, אלא שלא היתה אמה שבמזרח על פני כל המזרח, שבשמגיע לקרן מזרחית צפונית היתה כלה בתוך אמה לקרן, וכן אבילת האמה הדרומית לא היתה מהלכת על פני כל הדרום, שבשמגיע לקרן דרומית מערבית היתה כלה סמוך לקרן אמה. ונמצאו שלוש קרנות המזבח בחלקו של בנימין, וקרן דרומית מזרחית בלבד היתה בחלקו של יהודה. ולפי שבירך יעקב את בנימין "זאב יטרף בבקר יאכל עד" (בראשית מ"ט) ומתרגמין ובאחסנתיה יתבני מקדשא, דבר המקודש לדמים לא יהא אלא בחלקו של בנימין, לפיכך לא עשו יסוד למזבח בקרן דרומית מזרחית, לפי שלא היתה בחלקו של טורף, ולא היו דמים ניתנים למטה באותו קרן. וכשהיו עושים דפוס מרובע ליסוד למלאותו אבנים וסיד וזפת ועופרת כדאמרן, היו משימים עץ או כל דבר באותו זווית של דרומית מזרחית, כדי שלא תתמלא הזווית ההיא, ואחר כך שומטין העץ ונשאר אותו קרן פנוי בלי יסוד. ומפני זה נקרא החלק האמצעי של מזבח "סובב", לפי שהוא מקיף וסובב כל הקרנות, מה שאין כן ביסוד.

****חיתוך מזבח החיצון מראה מלמעלה**

חיתוך מראה גג המזבח מלמעלה

****שכן המזבח היה בגובה עשר אמות, גובה אמה ביסוד, חמש אמות גובה בחלק האמצעי, שלוש אמות גובה בחלק השלישי, ואמה אחת של גובה קרנות המזבח, שה"כ עשר אמות, מכאן יוצא שאמצע המזבח הוא בגובה חמש אמות.

****ברישא ביארנו שאורך בסיס המזבח היה שלושים ושתיים על שלושים ושתיים אמה, ואילו החלק האמצעי היה עשרים ושמונה על עשרים ושמונה אמה, ולפי הסיפא שאומרת שלא היה יסוד בצד מזרח ודרום אין זה מסתדר, שכן אם החלק התחתון הוא שלושים ושתיים אמה והחלק האמצעי הוא שלושים אמה יוצא שצריך להיות יסוד מקיף מכל הצדדים, ולכן מפרש התפארת ישראל כי החלק התחתון במזבח לא היה ריבוע (שווה צלעות), אלא בצד צפון ומערב אורך הצלע היה שלושים ושתיים אמה, ואילו בצד מזרח ודרום, אורך הצלע היתה שלושים אמה, ולפי חשבון זה יוצא שכאשר הניחו את החלק האמצעי על החלק התחתון נשארה אמה מגולה רק בצד צפון ומערב, וזהו שנאמר שהיה יסוד רק בצפון ובמערב, וכן לפי חשבון זה מסתדר מה שנאמר שהיתה אמה אוכלת (בולטת יותר) מצד צפון לכיוון צד מזרח וכן בליטה נוספת בצד מערב לכיוון צד דרום. (ראה איור)

